

Základná škola Jaroslava Simana,
Októbrová 16, Valaská

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ **PROGRAM**

Názov ŠkVP	Škola pre deti budúcnosti
Stupeň vzdelania	ISCED 1, ISCED 2
Dĺžka štúdia	1. stupeň: 4 roky ; 2. stupeň: 5 rokov
Forma štúdia	Denná
Vyučovací jazyk	Slovenský
Druh školy	Štátna
Dátum schválenia	28. august 2008
Miesto vydania	Základná škola Jaroslava Simana, Októbrová 16, Valaská
Zriaďovateľ	Obec Valaská

IČO: 37828401

Riaditeľka školy: Mgr. Štefánia Piliarová

Koordinátor pre tvorbu ŠkVP(iŠkVP): PaedDr. Miriam Slivková – ISCED 1

Mgr. Eva Hanková – ISCED 2

Kontakty: e-mail: riaditel@zsvalaska.edu.sk

web: www.zsvalaska.edupage.sk

tel.: 048/6176927

Zriaďovateľ: Obec Valaská

Nám. 1. mája

Platnosť : od 1.9.2008
od 1.9.2010
od 1.9.2011
od 1.9.2012
od 1.9.2014
od 1.9.2015
od 1.9.2016
od 1.9.2019

riaditeľka školy

Platnosť Revidovanie	Dátum	Zaznamenanie inovácie, zmeny, úpravy a pod.
Platnosť ŠkVP	01.09.2008	30.10.2008 – úpravy: Ciele 1. ročníka 30.05.2009 – prehodnotené a upravené: profil abs., prierezové témy, hodnotenie, portfólio, školský učebný plán
Časovo- tematické plány - SJL	01.09.2009	Upravené – zmena literatúry – Šlabikár LIPKA
UO – Praktické pozorovania	01.09.2009	Nový voliteľný predmet , časový rozsah výučby – 1 hod.
ŠkVP pre 5. ročník	01.09.2009	Zavedené dve formy A: dva cudzie jazyky B: jeden cudzí jazyk
Geografia 5. ročník	01.09.2009	Upravené UO
UO a ČTP– Praktické pozorovanie a Prírodoveda	01.09.2010	Zlúčené do jedného predmetu Prírodoveda
Časovo- tematické plány - SJL	01.09.2010	Upravené – zmena literatúry – Šlabikár VIRGOVIČOVÁ
UO - Regionálna geografia	01.09.2010	Nový voliteľný predmet , časový rozsah výučby – 1 hod.
Všeobecný úvod	01.09.2010	Aktualizácia
Všeobecný úvod	01.09.2011	Aktualizácia
UO- Tvorivé písanie	01.09.2011	Nový voliteľný predmet , časový rozsah výučby 1.hod.
Fyzika 6. ročník	01.09.2011	Upravené UO – vyradená téma sily a veličiny teplota a čas
ISCED I	01.09.2012	Všeobecná úprava učebných osnov podľa časovej dotácie
ISCED II	01.09.2012	Všeobecná úprava učebných osnov podľa časovej dotácie
Všeobecný úvod	01.09.2012	Aktualizácia
Finančná gramotnosť	01.09.2014	Zapracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti – Príloha 1
Školský učebný plán - inovovaný	20.04.2015	Úprava Školského učebného plánu podľa inovovaného ŠVP pre ZŠ s VJS platného od 1.9.2015
Všeobecný úvod	01.09.2015	Aktualizácia
Úprava UO pre 1. a 5. ročník	28.09.2015	iŠkVP pre 1. a 5. ročník

Úprava UO pre 2. a 6. ročník	30.08.2016	iŠkVP pre 2. a 6. ročník
Všeobecný úvod	01.09.2016	Aktualizácia
Matematika 9. ročník	26.09.2016	Upravené UO – redukcia časovej dotácie na sčítanie a odčítanie lomených výrazov v prospech ostatných tém týkajúcich sa lomených výrazov
UO voliteľných predmetov pre 7. – 9. ročník	10.04.2017	Nové UO, ktoré sú súčasťou iŠkVP
Úprava UO TSV 5. – 9. ročníku	10.04.2017	Upravené UO po odporúčaní ŠŠI (doplnenie informácií o cvičení v prírode)
Úprava UO pre 3. a 7. ročník	30.08.2017	iŠkVP pre 3. a 7. ročník
UO – 2. CUJ v 7. ročníku	31.08.2018	Doplnené hodnotenie – hodnotenie klasifikáciou v 1. a 2. polroku
Úprava UO pre 4. a 8. ročník	31.08.2018	iŠkVP pre 4. a 8. ročník
UO – DEJ, GEO v 7. ročníku	31.08.2018	Zmena v časovej dotácii
UO – REG v 6. ročníku	3.09.2018	Zmena ročníkového výstupu z REG – „ <i>Folklórne kalendárium</i> “
UO – THD v 8. ročníku	24.09.2018	Úprava obsahu
Úprava UO pre 9. ročník	09.09.2019	iŠkVP pre 9. ročník
UO – GEG v 7. a 8. ročníku	30.09.2019	Úprava obsahu
UO – THD v 5. – 9. ročníku	30.09.2019	Úprava obsahu
UO – OBN v 6. – 9. ročníku	30.09.2019	Úprava obsahu
UO – TSV v 3. – 4. ročníku	30.09.2019	Implementácia projektu Tenis do škôl

OBSAH

I. Všeobecná charakteristika školy	
1. Veľkosť školy.....	5
2. Charakteristika školy.....	5
3. Charakteristika pedagogického zboru.....	5
4. Dlhodobé projekty.....	6
6. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi.....	6
7. Priestorové a materiálno-technické podmienky školy.....	6
8. Škola ako životný priestor.....	7
9. Podmienky na zistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.....	7
II. Charakteristika školského vzdelávacieho programu	
1. Pedagogické princípy školy.....	8
2. Zameranie školy a stupeň vzdelania.....	8
3. Pedagogické stratégie.....	10
4. Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami.....	10
III. Vnútorný systém kontroly a hodnotenia	
1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov.....	11
1.1. Hodnotiace portfólia ISCED I.....	12
1.2. Hodnotiace portfólia ISCED II.....	15
2. Vnútorný systém kontroly a hodnotenie zamestnancov.....	18
3. Hodnotenie školy.....	19
IV. Stupeň vzdelania	
ISCED I.....	20
1. Profil absolventa.....	21
2. Prierezové témy a ich začlenenie.....	21
ISCED II.....	24
1. Profil absolventa.....	25
2. Prierezové témy a ich začlenenie.....	25
V. Školský učebný plán	
ISCED I - tabuľka.....	30
ISCED II – tabuľka.....	31
VI. Učebné osnovy.....	32
Príloha č.1	
Zapracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti	33

I. Všeobecná charakteristika školy

1. Veľkosť školy

Základná škola vo Valaskej na Októbrovej ulici bola otvorená v septembri 1969. Plne organizovaná 28-triedna škola s kapacitou vyše 900 žiakov je umiestnená na sídlisku v novšej časti obce. Areál školy je veľký. Sú v ňom dve budovy s triedami, samostatná telocvičňa s dielnami, budova školského klubu detí s jedálňou a školskou kuchyňou, dve ihriská a školský pozemok. Prvý rok svojho otvorenia ju navštevovalo 666 žiakov. Na prvom stupni bolo 13 tried, na druhom 14. V tej dobe fungovala vo Valaskej aj Základná škola na Školskej ulici. Roku 1985 sa obe zlúčili do priestorov našej základnej školy.

Podobne škola v Hronci s ročníkmi 1.-4. prešla pod riaditeľstvo našej školy a po roku 2002 úplne zanikla pri prechode školy na právnu subjektivitu. Tú škola získala v januári 2002. Spoločný školský obvod obcí Valaská, Hronec a Osrblie sme utvorili v roku 2004. 6.11.2014 bol škole udelený čestný názov - *Základná škola Jaroslava Simana, Októbrová 16, Valaská*.

2. Charakteristika žiakov

Do školy dochádzajú deti z Osrblia, z Hronca, z Piesku aj z neďalekého sídliska Štiavnička v Podbrezovej. Na I. stupni máme 8 – 9 tried podľa počtu zapísaných prvákov a na II. stupni 10 tried. Vďaka širokému školskému obvodu počet žiakov klesá pomalším tempom. V školskom roku 2014/2015 počet žiakov prvýkrát v histórii školy klesol pod 400, a to na 395 žiakov. Predpokladáme, že počet žiakov bude mať i naďalej klesajúcu tendenciu vzhľadom na demografický vývoj nielen v našej obci, ale aj v spádových obciach. Mierne sa zvyšuje počet žiakov rómskeho pôvodu. Počet žiakov v hmotnej núdzi sa pohybuje okolo 50. Zvyšuje sa počet žiakov so ŠVVP (špeciálne – výchovno – vzdelávacími potrebami), v školskom roku 2018/2019 sme ich evidovali 30 a tiež počet žiakov, ktorí mali povolené plniť povinnú školskú dochádzku v zahraničí – 13 žiakov.

3. Charakteristika pedagogického zboru

Pedagogický zbor školy je pomerne stabilizovaný a stopercentne kvalifikovaný, preukazuje profesijné kompetencie pri práci so žiakmi a rodičmi, uplatňuje zásady tímovej práce, kooperatívneho a konštruktívneho riešenia problémov. Počet zamestnancov klesá primerane počtu žiakov odchodom zamestnancov do dôchodku alebo zmenou zamestnania na vlastnú žiadosť. V škole pracuje vyše 30 pedagogických zamestnancov a 14 nepedagogických zamestnancov.

Oblasť vzdelávania sa pedagogických zamestnancov patrí medzi naše silné stránky. Každoročne absolvujeme cyklické vzdelávania na rozširovanie spôsobilostí učiteľov pod záštitou MPC, napríklad funkčné vzdelávanie, kvalifikačné vzdelávanie, vzdelávanie k rozvoju kompetencií žiakov a pod. Posledné dva roky prejavili pedagogickí zamestnanci vyšší záujem o predatestačné vzdelávanie a následne absolvovali I. alebo II. atestáciu. Takmer všetci pedagogickí zamestnanci absolvovali vzdelávanie na podporu čitateľskej gramotnosti žiakov na ZŠ. Z radov našich zamestnancov potrebujeme doplniť počet kvalifikovaných lyžiarskych inštruktorov a inštruktorov plávania.

Vedenie školy tvorí riaditeľka školy a dve zástupkyne. Všetci vedúci zamestnanci spĺňajú požiadavky na výkon riadiacej funkcie formulovaných v platnej legislatíve. Sú odborne pripravení na riadenie pracovného kolektívu, podporujú a vytvárajú podmienky pre odborný rast a ďalšie

vzdelávanie svojich zamestnancov, zabezpečujú podmienky pre dobrú klímu v oblasti personálnych vzťahov – vo vzťahu k žiakom, v rámci pedagogického zboru a vo vzťahu k rodičom a širšej verejnosti.

Od februára 2010 pracuje v škole kvalifikovaný školský špeciálny pedagóg. Od apríla 2012 do júna 2018 aj školská psychologička.

4. Dlhodobé projekty

Medzi dlhodobé projekty školy môžeme zaradiť Projekt Školy podporujúcej zdravie - *Zdravá desiata – desiata bez sladkostí a pijeme čistú vodu*, tvorbu vlastného školského časopisu, ekologickú výchovu – separovanie odpadu v triedach, *Zasad' si svoj les*, *Vyčistíme si obec*, *Ekohliadky* – Strom života, zapájame sa do súťaže o najlepší triedny kolektív.

V rámci pestovania tradícií spojených s menom Jaroslava Simana realizujeme od roku 2015 *Beh pre zdravé srdce* v deň narodenín tejto významnej osobnosti a pokračujeme vo vydávaní ďalších častí *Knihy dobrých skutkov Srdce pre Jaroslava Simana*.

Venujeme sa aj aktivitám dobrovoľníckeho charakteru – *Bežím pomáhať*, *Biela pastelka*, *koledovanie*, *Dobrá novina*, pravidelne navštevujeme Domov sociálnych služieb Tereza v Hronci. Každoročne organizujeme vianočné tvorivé dielne spojené s predajom výrobkov v obci počas Živého betlehema a výťažok z predaja venujeme. Komu – o tom rozhodujú žiaci spolu s PZ školy.

5. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

Spolupráca s rodičmi je organizovaná prostredníctvom združenia všetkých rodičov a rady triednych dôverníkov. Spoločne sa stretávame priemerne štyrikrát do roka, jedno stretnutie je celoškolské, dve stretnutia (*konzultačné dni*) majú rodičia možnosť využiť na stretnutie aj s inými ako triednymi učiteľmi. Združenie rodičov prispieva na plavecké a lyžiarske výcviky, na školu v prírode, na testovanie štvrtákov a deviatakov – KOMPARO, na učebné pomôcky, žiakom na cestovné náklady spojené s reprezentáciou školy a odmeny pre úspešných žiakov v rôznych súťažiach a olympiádach a pod.

Rada rodičov a vedenie školy každý rok spoločne organizujú *Reprezentačný ples školy*, 1. ročník sa uskutočnil v roku 2005.

S ostatnými zariadeniami spolupracujeme hlavne pri tvorbe kultúrnych programov v obci, realizujeme spoločné športové turnaje, sme organizátormi oblastného kola *Turnaja vo florbale O pohár starostu obce Valaská*. S MŠ spolupracujeme najmä pri zabezpečení plynulého prechodu detí z MŠ do ZŠ s cieľom eliminovať problémy adaptácie žiakov v 1. ročníku.

6. Priestorové a materiálne-technické podmienky školy

Priestorové a materiálne – technické podmienky práce sú v našej škole veľmi dobré. Škola má k dispozícii veľkú telocvičňu, malú telocvičňu, školské dielne a školskú záhradu. V školskej záhrade máme postavenú učebňu v prírode – altánok.

V budove I. stupňa je 9 klasických tried, jedna jazyková učebňa so slúchadlami pre 18 žiakov, počítačová učebňa so 16 počítačmi s pripojením na internet, učebňa náboženskej výchovy a chémie.

V budove II. stupňa je 10 klasických tried, jazyková učebňa so slúchadlami pre 18 žiakov, počítačová učebňa s 18 počítačmi a pripojením na internet, multimediálna učebňa s interaktívnou tabuľou a učebňa fyziky. Žiaci na I. aj na II. stupni majú k dispozícii žiacku knižnicu.

Všetky učebne sú vybavené novým nábytkom, interaktívnou tabuľou, dataprojektorom a stabilnými alebo prenosnými PC s možnosťou pripojenia na internet. Okrem toho máme nové dve špeciálne učebne – chemické a fyzikálne laboratórium.

Vnútro budov je v dobrom stave. V obidvoch školských budovách, v budove školského klubu detí a v telocvični prebehla úplná prestavba sociálnych zariadení.

Od roku 2018 postupne zabezpečujeme skrinky pre žiakov na odkladanie topánok na chodbe aj v spolupráci s rodičmi (v septembri 2019 využívajú skrinky žiaci 3 tried).

V školskom klube je 5 tried a jedna herňa, od septembra 2016 má ŠKD k dispozícii aj pieskovisko.

V priebehu rokov 2009 – 2010 sme zmodernizovali kúrenie, vymenili okná, vymenili elektrické rozvody a osvetlenie miestností a zateplili školské budovy z prostriedkov fondov EÚ v rámci úspešného projektu ROP – infraštruktúra vzdelávania. Rekonštrukcia sa netýkala telocvične, ktorú by sme v spolupráci s OcÚ vo Valaskej radi zrealizovali čo v najbližšom období.

Pedagogickí zamestnanci majú k dispozícii zborovne na 1. aj 2. stupni, učiteľskú knižnicu. Súčasťou školských priestorov sú aj kancelárie pre RŠ, ZRŠ, kancelárie pre administratívne vedenie a odborných zamestnancov a kancelárie pre nepedagogických zamestnancov.

V priestoroch telocvične je zriadený archív a v budove 2. stupňa sklad učebníc.

Požiadavky na základné vybavenie učební, vybavenie telocvične a multimediálnej učebne stanovené iŠVP splňame.

7. Škola ako životný priestor

Architektonické usporiadanie, estetika, funkčnosť prostredia, výzdoba, materiálne vybavenie - všetky tieto skutočnosti sú pri tvorbe kultúry organizácie nezanedbateľné, pretože tvoria pre širokú verejnosť jej imidž. Myslíme si tiež, že prostredie, v ktorom sa ľudia pohybujú, mimovoľne vplýva na ich správanie.

Aj my sa snažíme vytvoriť estetické, bezpečné prostredie, aby sa v ňom žiaci cítili dobre. Na chodbách sú kvety, nástenky poskytujú najdôležitejšie informácie. Žiaci majú možnosť komunikovať s učiteľmi aj prostredníctvom schránky dôvery. V každej triede sú nové nástenky, ktoré žiaci pravidelne obmieňajú. Postupnou obmenou nábytku prešli aj kabinety a odborné učebne. V októbri 2014 nám do areálu pribudol kameň s pamätnou tabuľou venovanou Jaroslavovi Simanovi, o ktorého prostredie sa starajú žiaci v rámci predmetu svet práce.

8. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Vedenie školy sa snaží o vytvorenie bezpečnej školy pre žiakov aj všetkých zamestnancov.

Na začiatku školského roku vždy poučíme žiakov o správnom a bezpečnom správaní sa, školský poriadok pre žiakov aktualizujeme podľa potreby a v zmysle zákona. V našej škole ako aj v jej areáli je zakázané počas vyučovania používať mobilné telefóny, nosiť drahé a pre vyučovanie nepotrebné veci. Zákonný zástupca neúčast' svojho dieťaťa na vyučovaní oznamuje škole do 48 hodín. Zo súkromných dôvodov ho môže ospravedlniť najviac na tri dni. V ostatných prípadoch žiadame lekárske potvrdenie.

Rozvrh hodín je stanovený tak, aby zabezpečil vhodný režim vyučovania s rešpektovaním hygieny učenia. Učebne a ostatné priestory školy spĺňajú platné normy zdravého prostredia (svetlo, teplo, hlučnosť, čistota, vetranie, hygienické vybavenie priestorov, primeraná veľkosť sedacieho a pracovného nábytku).

Zamestnanci školy pravidelne absolvujú preventívne prehliadky, školenia požiarnej ochrany a školenia BOZP.

Všetky revízie robíme v zmysle predpisov a žiadne zariadenie nie je nevyhovujúce. Kontroly inšpektorov BOZP a Štátnej zdravotnej služby nezistili žiadne závažné nedostatky.

Výlety, exkurzie, školy v prírode, plavecké a lyžiarske výcviky organizujeme v súlade s platnou legislatívou, pričom dôležitou podmienkou je informovaný súhlas. Škola pravidelne uzatvára s poisťovacou spoločnosťou úrazové poistenie žiakov a poistenie pre prípad krádeže.

Počas vyučovania sú budovy školy uzamknuté, v ŠKD, v budove I. stupňa, je zavedený elektronický vrátnik.

II. Charakteristika školského vzdelávacieho programu

1. Pedagogický princíp školy (vlastné ciele výchovy a vzdelávania)

Hodnoty, ktorými sa škola riadi a ktoré uznáva:

Vychovávať žiakov **zodpovedných**, schopných osvojiť si zdravý životný štýl, hrdých na svoju školu, región, vlasť. Rozvíjať osobnosť každého žiaka, aby bol schopný samostatne myslieť, slobodne sa rozhodovať.

Chceme byť školou so svojou vlastnou históriou, prítomnosťou a budúcnosťou.

Škola poskytne žiakom kvalitné základy všeobecného vzdelania. Umožní žiakom pracovať samostatne, pristupovať tvorivo k riešeniu problémov. Naša škola je modernou školou, na ktorej majú žiaci možnosť učiť sa prostredníctvom moderných IKT, pripravovať sa na život v budúcnosti. Škola poskytuje žiakom primárne vzdelanie- stupeň ISCED 1 a nižšie sekundárne vzdelanie- stupeň ISCED 2.

Poskytne im možnosť rozvíjať športové aktivity prostredníctvom záujmových útvarov so športovým zameraním, osvojiť si zdravý životný štýl, mravné hodnoty.

Chceme pristupovať k výchove a k vzdelaniu tvorivo a humanisticky s cieľom dosiahnuť individuálny pokrok dieťaťa a rešpektovať štandardy vzdelávania.

V spolupráci s rodičmi vedie žiakov k samostatnosti, tvorivosti a zodpovednosti za svoje konanie. Pripravuje ich k celoživotnému vzdelávaniu.

2. Zameranie školy

Škola je zameraná na vyučovanie cudzích jazykov od druhého ročníka povinne pre všetky deti. V školskom vzdelávacom programe budeme pokračovať v tomto zameraní a pre všetky deti vytvoríme podmienky na učenie sa dvoch cudzích jazykov.

V primárnom vzdelávaní sme posilnili vyučovanie slovenského jazyka a telesnej a športovej výchovy.

Umožníme žiakom vyučovanie informatiky a informatickej výchovy tak, aby každý žiak ovládal IKT na úrovni užívateľa a vedel pracovať s internetom.

Škola umožní všetkým žiakom zvládnuť základy dvoch cudzích jazykov podľa vlastného výberu so zameraním na rozvoj komunikačných schopností a s ohľadom na schopnosti jednotlivých žiakov.

Voliteľné hodiny v nižšom sekundárnom vzdelávaní sme využili na zavedenie dvoch nových predmetov – Regionálna výchova a Tvorivé písanie. Ďalšie sme využili na posilnenie cudzieho jazyka, matematiky, dejepisu, biológie, geografie.

V súlade s iŠVP ponúkame žiakom na konci šiesteho ročníka možnosť učiť sa *druhý cudzí jazyk* od siedmeho do deviatego ročníka v rozsahu 2 vyučovacích hodín týždenne alebo predmety s hodinovou dotáciou: v siedmom ročníku Svet práce a Zábavné čítanie, v ôsmom ročníku Praktické cvičenia z chémie a Praktické cvičenia z biológie, v deviatom ročníku Cvičenia z matematiky a Cvičenia zo slovenského jazyka a literatúry. Podmienkou na vytvorenie skupiny, ktorá sa bude učiť druhý cudzí jazyk alebo iné predmety je aspoň 30% prihlásených žiakov zo všetkých žiakov šiesteho ročníka v danom školskom roku. Ponuku zrealizujeme v mesiaci apríl preukázateľným spôsobom. Možnosti výberu budú vopred vysvetlené aj zákonným zástupcom na triednom aktíve.

2.1.Silné stránky školy:

- vyučovanie troch cudzích jazykov kvalifikovanými učiteľmi – ANJ, NEJ, RUJ,
- vyučovanie jedného cudzieho jazyka od druhého ročníka, možnosť zvoliť si druhý jazyk od siedmeho ročníka,
- vyučovanie vlastných predmetov – regionálna výchova a tvorivé písanie,
- dve moderne vybavené jazykové učebne, každá pre 18 žiakov s počítačom, dataprojektorom a prístupom na internet,
- vyučovanie práce s počítačom, informatickej výchovy a informatiky viacerými formami v dobre vybavených učebniach pre všetkých žiakov povinne,
- možnosť využívať žiacku knižnicu,
- možnosť mimoškolských aktivít, ponuka krúžkov rôzneho zamerania,
- podpora záujmov, talentov, individuálnych schopností, zapájanie žiakov do súťaží a olympiád a dosahovanie výborných výsledkov v tejto oblasti,
- stopercentná kvalifikovanosť pedagogického zboru,
- záujem zamestnancov rozširovať si kvalifikáciu a ďalej sa vzdelávať,
- estetické, hygienické prostredie v jednotlivých budovách, veľmi dobrý stav budov, zateplené, vymenené okná a dvere,
- nové kúrenie, elektrické rozvody, osvetlenie, vymaľované priestory,
- dobrá spolupráca s obecnými úradmi,
- možnosť dopravy žiakov školskými autobusmi,
- vybavenie jednotlivých tried novým nábytkom, IKT pomôckami,
- multimediálna učebňa, učebňa v prírode,
- moderná učebňa pre chémiu a pre fyziku,
- dobré medziľudské vzťahy na všetkých úrovniach.

2.2.Slabé stránky školy:

- nedostatočné zaradovanie foriem aktívneho a kooperatívneho učenia niektorými učiteľmi,
- nezáujem časti žiakov o vzdelávanie, absencia motivácie,
- nedostatočná spolupráca rodičov problémových žiakov so školou,
- priemerná úroveň čitateľskej a matematickej gramotnosti,
- narastajúci počet slaboprosievajúcich žiakov, najmä v prírodovedných predmetoch,
- pribúdajúci počet žiakov s poruchami správania a učenia,
- pretrvávajúca miera záškoláctva,
- neohľaduplné správanie žiakov k školskému majetku,
- častejšie prejavy agresivity, hrubosti, neúcty medzi žiakmi.

2.3.Šance:

- ustálený počet žiakov by v ďalších rokoch nemal výrazne klesať,
- takmer stopercentné zaškolenie detí v MŠ,
- dobrá spolupráca s obecnými úradmi,
- dobrá spolupráca s rodičovskou radou,
- zvyšovanie úrovne vybavenia kabinetov modernými pomôckami,
- modernizácia vyučovacieho procesu, rozširovanie využívania IKT,
- udržiavanie 100% kvalifikovanosti pedagogického zboru,
- rozširovanie možností žiakov pre samostatnú a tvorivú prácu, zapájanie sa do súťaží a olympiád,
- zlepšovanie činnosti žiackeho parlamentu,
- budovanie tradícií školy.

2.4.Riziká

- zvyšujúci sa počet žiakov so ŠVVP a začlenených žiakov,

- narušenie stability pedagogického zboru odchodom učiteľov pre nespokojnosť s postavením učiteľa v spoločnosti,
- ničenie školy a školského areálu vandalmi,
- zvyšovanie agresivity, hrubosti, neúcty medzi žiakmi,
- výskyt prvkov šikanovania medzi žiakmi,
- vysoký počet žiakov v hmotnej núdzi,
- nezamestnanosť v regióne > vysoká migrácia > väčší pokles počtu žiakov > nedostatok finančných prostriedkov,
- možnosť havárie vodovodnej siete budov,
- možnosť havárie v telocvični – zvýšený chlad, objavovanie plesní, vydúvanie podlahy.

3. Pedagogické stratégie

Podporujeme aktívne učenie sa žiaka, vyučovanie pomocou modernej didaktickej techniky, diskusie, samostatné projekty a tvorbu prezentácií, praktickú výučbu.

V oblasti rozumovej výchovy je naším cieľom rozvíjať u žiakov tvorivé myslenie, aktivitu, samostatnosť.

Rozvoj osobnosti žiaka budeme realizovať podporou individuálnych schopností.

Žiakom so ŠVVP sa venuje výchovná poradkyňa a školský špeciálny pedagóg.

Nadaných žiakov budeme zapájať do predmetových olympiád, športových súťaží.

Vo všetkých ročníkoch vyučujeme od 1. septembra 2019 podľa iŠkVP.

Naším špecifikom je povinný ročníkový výstup žiakov z daného ročníka, ktorý robievame koncom školského roka: 1. ročník – *Deň šlabikára*, 2. ročník – *Čo sme sa naučili v druhom ročníku*, 3. ročník – *Tvoríme knihy a encyklopédie*, 4. ročník – *Pozývame vás na naše podujatie*, 5. ročník – *Ročenka triedy*, 6. ročník – *Folklórne kalendárium*, 7. ročník – *Projekt z TCHV*, 8. ročník – *Ročníková konferencia*, 9. ročník – *Slávnostná akadémia (rozlúčka so ZŠ)*. Na výstupy v 1., 2., 4., 7., 8. a v 9. ročníku pozývame rodičov a rodinných príslušníkov.

V zmysle vyhlášky o ZŠ delíme vyučovanie cudzích jazykov, telesnej a športovej výchovy, etickej a náboženskej výchovy, techniky a informatiky.

Žiaci na I. stupni pokračujú vo využívaní alternatívnych foriem vyučovania, v zaradovaní kooperatívneho učenia, v zameraní na rozvoj čitateľskej gramotnosti.

Žiakom na II. stupni pokračujeme v zameraní na rozvoj čitateľskej a matematickej gramotnosti, umožníme pokračovať v dlhodobej súťaži o najlepší triedny kolektív, v realizácii tradičných podujatí žiackej školskej rady (príprava Mikuláša a vianočnej diskotéky, Valentínskeho karnevalu, MDD, apod.). Rozvoj čitateľskej gramotnosti realizujeme vo všetkých predmetoch.

Naďalej budeme vydávať školský časopis *Círín*, od septembra 2018 ho vydávame aj v elektronickej forme, a pravidelne informovať o živote a dianí v škole prostredníctvom webového sídla školy a aj obecných novín *Valaštiansky hlásnik*.

4. Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami

Naša škola je otvorená pre všetkých žiakov s výnimkou žiakov s mentálnym postihnutím. Tí môžu plniť PŠD v ŠZŠ priamo v našej obci.

Žiaci so ŠVVP (žiaci so zdravotným znevýhodnením, žiaci zo SZP – sociálne znevýhodneného prostredia) sa vzdelávajú v triedach s ostatnými žiakmi.

Žiakom so ŠVVP zabezpečujeme starostlivosť školským špeciálnym pedagógom, ktorý poskytuje konzultácie aj pedagogickým zamestnancom a rodičom žiakov. ŠŠP poskytuje žiakom individuálnu alebo skupinovú terapiu, pomáha priamo v procese, spracúva ich dokumentáciu. Dobre spolupracujeme s CPPP a P v Brezne a ČŠPP v Banskej Bystrici. Na niektorých vyučovacích hodinách (podľa finančných možností) je učiteľovi nápomocný aj asistent učiteľa. Učiteľ má možnosť flexibilne prispôbiť rozsah a štruktúru vyučovacej hodiny zohľadňujúc momentálny

psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia. Pri hodnotení žiakov dodržiavame metodické pokyny na hodnotenie takýchto žiakov a rešpektujeme ich individuálne možnosti a schopnosti.

Žiakom v hmotnej núdzi dvakrát ročne zakúpime učebné pomôcky, v našej školskej jedálni môžu obedovať bezplatne.

III. Vnútný systém kontroly a hodnotenia

1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, aké sú jeho pokroky, v čom má nedostatky a kde sú jeho rezervy. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Hodnotíme prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami. Do hodnotenia sa zapája aj žiak hodnotením vlastných výkonov – *sebahodnotenie* a výkonov svojich spolužiakov.

Pri hodnotení a klasifikácii žiakov vychádzame z Metodického pokynu č. 22/2011 z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a jeho ďalších aktualizácií.

Okrem sumatívnych výsledkov sa sústreďujeme na rozpracovanie normatívneho hodnotenia výsledkov žiakov formou hodnotiaceho portfólia. Oveľa väčší dôraz musíme klásť na formatívne hodnotenie. Nedostatky a chyby sa „netrestajú“, ale **sú považované za nevyhnutné rozvojové možnosti a posúvajú žiaka dopredu.**

Spôsoby hodnotenia jednotlivých vyučovacích predmetov **v primárnom stupni vzdelávania**, o ktorých rozhodla riaditeľka školy po prerokovaní v pedagogickej rade:

- žiaci v 1. ročníku sú hodnotení len slovne, priebežne počas školského roka aj symbolmi;
- od 2. ročníka sú žiaci hodnotení známku v každom predmete okrem výtvarnej, telesnej a hudobnej výchovy, ktoré budeme hodnotiť slovne;
- predmet, ktorý je v danom ročníku nový (2. ročník –informatická výchova, cudzí jazyk), budeme počas prvého polroka hodnotiť slovne a počas druhého známku;
- písomné práce a diktáty hodnotíme podľa vnútroškolskej stupnice:

DIKTÁTY		PÍSMENNÉ PRÁCE	
1. - 2. ročník (1. polrok)	2.(2. polrok) - 4. ročník	1. ročník	2. - 4. ročník
0 - 1 chyba1	0 - 1 chyba1	100% - 90% .. VDV*	100% - 90% ... 1
2 - 4 chyby2	2 - 4 chyby2	89% - 66% DV*	89% - 75% 2
5 - 8 chýb3	5 - 7 chýb3	65% - 26% UV*	74% - 50% 3
9 - 12 chýb4	8 - 10 chýb4	25% - 0% NV*	49% - 25% 4
13 a viac chýb.....5	11 a viac chýb.....5		24% - 0% 5

*VDV - veľmi dobré výsledky, DV - dobré výsledky, UV - uspokojivé výsledky, NV - neuspokojivé výsledky

- slovným komentárom budeme hodnotiť aj správanie žiaka na konci 1.a 2. polroku

Spôsoby hodnotenia jednotlivých vyučovacích predmetov **v nižšom strednom stupni vzdelávania sú určené v kritériách na hodnotenie žiakov**, ktoré schválila pedagogická rada. Všetky predmety klasifikujeme. Etickú a náboženskú výchovu hodnotíme slovné.

Žiakov so ŠVVP hodnotíme podľa Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov so ŠVVP.

- pri hodnotení rozlišujeme hodnotenie dosiahnutých spôsobilostí od hodnotenia správania, správanie hodnotíme okrem klasifikácie aj slovné,
- predpísané **písomné práce** hodnotíme na základe našej vnútornej stupnice:

100% - 90% - výborný

89% - 75% - chválitebný

74% - 50% - dobrý

49% - 25% - dostatočný

24% - 0 % - nedostatočný

- stupnica na hodnotenie **kontrolných diktátov**:

5. ročník - 1. polrok

0-1 chyba 1

2-4 2

5-7 3

8-10 4

11 a viac 5

5. ročník (2. polrok), 6.-9. ročník

0-1 chyba 1

2-3 2

4-7 3

8-10 4

11 a viac 5

1.1 Hodnotiace portfólia ISCED I

1. ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

→ **výstupná písomná práca zo slovenského jazyka**

→ **výstupná písomná práca z matematiky,**

Výstupné písomné práce sú predpísanými riaditeľskými prácami. Pripravuje a hodnotí ich ZRŠ pre I. stupeň. Hodnotenú budú podľa vnútroškolskej stupnice.

→ **pracovné listy zo slovenského jazyka** –úlohy zamerané na čítanie s porozumením, pokus o vyjadrenie a zaznamenanie vlastnej myšlienky, prepis textu,

→ **pracovné listy z matematiky** –úlohy na číselný rad, porovnávanie, sčítanie a odčítanie aj spamäti v obore do 20 bez prechodu cez 10,

→ **pracovné listy z prvouky,**

→ **na konci školského roka – Deň šlabikára** – prezentácia vedomostí, zručností prvákov formou dňa otvorených dverí

Súčasťou portfólia sú aj písanky, listy, zošity, pracovné zošity a výtvarné práce.

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

→ návšteva knižnice, výber a spoločné prečítanie jednej detskej knihy,

→ tematická nástenka k jednotlivým ročným obdobiam,

→ výstavka k jednotlivým témam z prvouky,

- tvorba triednych tematických kníh,
- kfmidlo pre vtákov,
- herbár triedy,
- tvorba pravidiel správania sa v triede.

2. ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

- **polročná a koncoročná písomná práca zo slovenského jazyka, ktorého súčasťou je aj diktát,**
- **kontrolné diktáty zo slovenského jazyka – počet 10,**
- **polročná a koncoročná písomná práca z matematiky**
Polročné a koncoročné písomné práce a diktáty navrhnu vyučujúce druhého ročníka.
- **písomné práce z predmetov matematika, slovenský jazyk, prvouka vypracované po každom tematickom celku**
Všetky písomné práce a diktáty hodnotíme podľa vnútroškolskej stupnice.
- **záverečný projekt informatiky s využitím grafického a textového editora,**
- **prehľad o výkonoch pohybovej zdatnosti žiaka,**
- **výstupy z projektového dňa k dopravnej výchove,**
- **na konci školského roka - „Čo sme sa naučili v druhom ročníku“ – prezentácia vedomostí 2. ročníka formou dňa otvorených dverí**

Súčasťou portfólia sú aj zošity, pracovné zošity, listy a výtvarné práce.

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

- **skicár – portfólio žiackych prác vytvorených celou skupinou v grafickom editore, skicár v elektronickej podobe**
- **maľované čítanie – kniha pre prvákov - žiaci vytvoria text s vloženými obrázkami**
- **kniha o zvieratách a rastlinách**
- **výstupy z projektov na prvouke**
- **čitateľský denník**
- **dramatizácia jednoduchej rozprávky – fotodokumentácia, opis vlastných zážitkov a dojmov**

3.ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

- vstupná, polročná a výstupná písomná práca zo slovenského jazyka, ktorého súčasťou je aj diktát,
- kontrolné diktáty zo slovenského jazyka - počet 7,
- vstupná, polročná a výstupná písomná práca z matematiky,
- písomné práce z predmetov matematika, slovenský jazyk, prírodoveda a vlastiveda vypracované po každom tematickom celku,
Vstupné, polročné a výstupné písomné práce a diktáty navrhnu vyučujúce tretieho ročníka.
- *Všetky písomné práce a diktáty hodnotíme podľa vnútroškolskej stupnice.*
- jednoduchý projekt z ANJ na tému podľa výberu žiaka,

- záverečný projekt z INV,
- ústna odpoveď žiaka z každého predmetu hodnoteného známku aspoň jedenkrát za polrok,
- hodnotiaci hárok výkonov žiakov z TEV,
- výstupy z projektového dňa k dopravnej výchove,
- na konci školského roka - „*Tvoríme knihy, encyklopédie*“ – prezentácia vedomostí žiakov 3. ročníka formou výstavy vlastne vyrobených tematických kníh na rôzne témy
- vlastivedná kronika, skupinové projekty z vlastivedy – *krajina, orientačný plán ZOO*, individuálne projekty – *plán triedy, pravidlá slušného správania sa v prírode alebo národnom parku, jaskyni, v lese, časová priamka môjho života*,
- súčasťou portfólia sú aj zošity, pracovné zošity, listy, výtvarné práce

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

- čitateľský denník,
- výsledky práce vo dvojiciach, skupinách,
- súbor pracovných listov vytvorených žiakmi,
- list o sebe – „Aký som“ - ETV

4. ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

- vstupná, polročná a výstupná písomná práca zo slovenského jazyka, ktorého súčasťou je aj diktát,
- kontrolné diktáty zo slovenského jazyka - počet 7,
- vytvoriť jednoduchý, veku primeraný vlastný text,
- vstupná, polročná a výstupná písomná práca z matematiky,
Vstupné, polročné a výstupné písomné práce a diktáty navrhnu vyučujúce štvrtého ročníka.
Všetky písomné práce a diktáty hodnotíme podľa vnútroškolskej stupnice.
- písomné práce z predmetov matematika, slovenský jazyk, prírodoveda a vlastiveda vypracované po každom tematickom celku,
- výstupy z preverovania vedomostí (projekt, test, ústna odpoveď) z ANJ v rámci každého tematického celku,
- polročná a výstupná písomná práca z ANJ,
- záverečný projekt z INV,
- ústna odpoveď žiaka z každého predmetu hodnoteného známku aspoň jedenkrát za polrok,
- aspoň jeden projekt z prírodovedy a z vlastivedy,
- hodnotiaci hárok výkonov žiakov z TEV,
- výstupy z projektového dňa k dopravnej výchove,
- na konci školského roka - „*Pozývame vás na naše podujatie*“ – prezentácia zručností a schopností žiakov 4. ročníka zorganizovať, pripraviť a zrealizovať kultúrne alebo športové podujatie pre rodičov, mladších žiakov (plagáty, pozvánky, bilten...),
- súčasťou portfólia sú aj zošity, pracovné zošity, listy, výtvarné práce, práce vytvorené na pracovnom vyučovaní

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

- obrázkový slovník na upevňovanie slovnej zásoby z ANJ,
- príspevky Najzaujímavejšie miesta Slovenska,
- tematická kniha na prírodovednú tému,
- ďalšie dobrovoľné projekty z prírodovedy a z vlastivedy,

- čitateľský denník,
- výsledky práce vo dvojiciach, skupinách,
- list o sebe – „Aký som“ – ETV,
- audio alebo video záznam jednoduchého tanca, spevu

1.2 Hodnotiace portfólia ISCED II

5. ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

- štvrt'ročné písomné práce z matematiky
- predpísané diktáty a písomné práce zo slovenského jazyka,
- prednes 2 textov poézie alebo prózy
- vybrané písomné práce z jednotlivých predmetov,
- prezentácia ľubovoľnej témy z cudzieho jazyka a jedného zvoleného predmetu žiakom,
- ústna odpoveď minimálne raz za polrok - dejepis, geografia, biológia
- písomné práce po tematickom celku – dejepis, geografia, biológia
- praktické cvičenie z biológie minimálne jedenkrát za rok
- zostavenie rodokmeňa svojej rodiny
- test pohybovej výkonnosti.

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

- príspevky do školského časopisu, rozhlasovej relácie,
- čitateľský denník,
- výsledky zo súťaží,
- zapojenie sa do školského projektu,
- účasť na geografickej olympiáde, účasť na biologickej olympiáde
- návštevy knižnice, štúdium literatúry
- nástenka triedy,
- vypracovať a odprezentovať projekt na zadanú tému
- čistota areálu a triedy

6.ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu:

- štvrt'ročné písomné práce z matematiky
- predpísané diktáty a písomné práce zo slovenského jazyka
- vybrané písomné práce z jednotlivých predmetov / CUJ/
- projekty a tvorivé práce z regionálnej výchovy
- ústna odpoveď minimálne raz za polrok z predmetov biológia, dejepis, geografia, fyzika, chémia
- písomné práce po ukončení tematického celku z predmetov biológia, dejepis, geografia, cudzí jazyk
- praktické cvičenie minimálne jedenkrát za rok z predmetov biológia, fyzika, chémia
- vypracovať a odprezentovať projekt na zadanú tému jedenkrát za rok z viacerých predmetov

- pletenie košíka z papiera
- test pohybovej výkonnosti

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu:

- príspevky do školského časopisu, rozhlasovej relácie,
- účasť na olympiáde z cudzieho jazyka, matematiky, biológie, dejepisu, geografie,...
- referát, projekt na vybranú tému
- účasť na športových súťažiach
- zapojenie sa do školského projektu,
- nástenka triedy,
- čitateľský denník,
- zdokumentované návštevy knižnice
- projekt pomoci iným
- čistota areálu a triedy

7.ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu :

- štvrťročné písomné práce z matematiky, kontrolné práce po tematických celkoch, vstupné a výstupné previerky, rozcvičky
- 4 kontrolné diktáty, písomné práce zo slovenského jazyka, 2 slohové práce – umelecký opis a charakteristika osoby
- testy na preverenie zvládnutia učiva po každom tematickom celku, bleskovky zo slovnej zásoby, prezentácie / anglický jazyk/
- vybrané písomné práce z po tematických celkoch, laboratórne práce / biológia, chémia/
- písomné práce a testy po prebraní lekcí alebo témy, projektové práce/ nemecký jazyk/
- písomné práce po tematických celkoch/ chémia, dejepis, fyzika/

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu :

- referáty, modely, aktuality
- olympiády / slovenský jazyk, anglický jazyk, geografia, dejepis, biológia/
- projekty a prezentácie
- praktické cvičenia z biológie, chémie, fyziky
- súťaže
- návštevy knižnice
- čitateľský denník
- príspevky do časopisu
- rozhlasové relácie
- čistota tried a areálu školy

8. ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu :

- štvrt'ročné písomné práce z matematiky, kontrolné práce po tematických celkoch, vstupné a výstupné previerky, rozcvičky, bleskovky
- 4 kontrolné diktáty podľa zamerania učebných osnov
- kontrolné slohové práce: slávnostný príhovor, životopis
- ústna odpoveď v literatúre – 1-krát za polrok
- 2 zápisy v čitateľskom denníku
- testy na preverenie zvládnutia učiva po každom tematickom celku, bleskovky zo slovnej zásoby, prezentácie / slovenský jazyk, anglický jazyk, nemecký jazyk/
- 2 laboratórne práce z biológie
- ústne odpovede minimálne raz za polrok / dejepis, geografia, fyzika, chémia,/
- vypracovať a odprezentovať projekt na zadanú tému,
- preukázať zručnosť pri práci s mapou / geografia/
- 2 laboratórne práce z chémie /raz za polrok/
- po jednotlivých tematických celkoch napíšu žiaci písomnú prácu / chémia, fyzika, /
- krátke písomné práce / fyzika/
- testy pohybovej výkonnosti /telesná a športová výchova/

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu :

- referáty, modely, aktuality / geografia/
- olympiády / slovenský jazyk, anglický jazyk, geografia, dejepis, biológia/
- projekty a prezentácie
- účasť v súťaži Hviezdoslavov Kubín
- prezentácie, referáty o spisovateľoch
- vlastná tvorba – uverejnenie v školskom časopise Círn
- návštevy knižnice, čitateľský denník, príspevky do časopisu
- rozhlasové relácie

9. ročník

Povinné práce v hodnotiacom portfóliu :

- štvrt'ročné písomné práce z matematiky, kontrolné práce po tematických celkoch, vstupné a výstupné previerky, rozcvičky, bleskovky
- 4 kontrolné diktáty podľa zamerania učebných osnov
- kontrolné slohové práce: výklad a úvaha
- ústna odpoveď v literatúre – 1-krát za polrok
- testy na preverenie zvládnutia učiva po každom tematickom celku, bleskovky zo slovnej zásoby, prezentácie / slovenský jazyk, anglický jazyk /
- ústne odpovede minimálne raz za polrok / dejepis, geografia, fyzika, chémia/
- 1 laboratórna práca z biológie
- vypracovať a odprezentovať projekt na zadanú tému,
- preukázať zručnosti pri práci s mapou /geografia/
- minimálne 2 laboratórne práce z chémie
- krátke písomné práce /fyzika/
- testy pohybovej výkonnosti /telesná a športová výchova/

Voliteľné práce v hodnotiacom portfóliu :

- olympiády / slovenský jazyk, anglický jazyk, geografia, dejepis, biológia/
- referáty, modely, aktuality/ geografia, fyzika, občianska náuka/

- účasť v súťaži Hviezdoslavov Kubín
- projekty a prezentácie
- prezentácie, referáty o spisovateľoch
- vlastná tvorba – školský časopis Cífn
- návštevy knižnice
- rozhlasové relácie

2. Vnútný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov

Pedagogických zamestnancov hodnotíme na základe:

1. Pozorovania (hospitácie)
2. Výsledkov žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadane naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod.)
3. Sledovania pokroku žiakov vo výsledkoch pod vedením učiteľa
4. Hodnotenie schopnosti zaujať žiakov, motivovať ich, udržať disciplínu
5. Hodnotenie výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
6. Hodnotenie učiteľov žiakmi
7. Hodnotenie učiteľov orgánmi štátnej kontroly, ŠŠI.

Oblasti hodnotenia učiteľov:

1. Plnenie pracovných povinností a úloh, plnenie cieľov školy, vedenie a práca so žiakmi, plnenie termínov.
2. Fungovanie v pracovnom tíme, pracovné a spoločenské správanie, ochota, schopnosť rozhodovať, spolupráca s rodičmi žiakov.
3. Úsilie učiteľa venované osobnému rozvoju.

Hodnotenie prebieha dvomi formami:

- neformálne –priebežné hodnotenie v priebehu výkonu práce, má príležitostný charakter, ide o kontrolu nástupu do zamestnania, nástupu na vyučovaciu hodinu, vykonávanie dozoru, dodržiavanie pracovného poriadku.
- formálne – je pravidelné, opakujúce sa, ide o výsledky učiteľovej práce na všetkých úrovniach, jeho súčasťou je hospitačná činnosť.

Jedenkrát ročne robí člen vedenia školy osobný pohovor s každým pedagogickým zamestnancom. Hodnotia sa odborné schopnosti učiteľa, interpersonálne zručnosti, prístup k práci.

3. Hodnotenie školy

Cieľom hodnotenia je:

- aby žiaci a ich rodičia získali dostatočné a hodnoverné informácie o tom, ako zvládajú požiadavky na nich kladené,
- aby aj verejnosť vedela, ako škola dosahuje ciele, ktoré sú na žiakov kladené v iŠkVP.

Vlastné hodnotenie školy je zamerané na:

- ciele, ktoré si škola stanovila, najmä v koncepčnom zámere rozvoja školy a v školskom vzdelávacom programe a ich reálnosť a stupeň dôležitosti,
- posúdenie toho, ako škola splňa ciele, ktoré sú v iŠkVP,
- oblasti, v ktorých škola dosahuje dobré výsledky, oblasti, v ktorých škola dosahuje slabšie výsledky, včítane návrhov a opatrení.

Monitorujeme pravidelne:

- Podmienky na vzdelanie
- Spokojnosť s vedením školy a učiteľmi
- Prostredie – klímu školy
- Priebeh vzdelávania – vyučovací proces - metódy a formy vyučovania
- Úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- Výsledky vzdelávania
- Riadenie školy
- Úroveň výsledkov práce školy

Kritériom pre nás je:

- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov
- Kvalita výsledkov

Nástroje na zisťovanie úrovne stavu školy sú:

- Dotazníky pre žiakov a rodičov
- Dotazníky pre absolventov školy
- Analýza úspešnosti žiakov na súťažiach, olympiádach
- SWOT analýza

IV. Stupeň vzdelania

ISCED I

Program primárneho vzdelávania - 1.stupňa ZŠ - zabezpečuje hladký prechod z predškolského vzdelávania a z rodinnej starostlivosti na školské vzdelávanie prostredníctvom stimulovania prirodzenej zvedavosti detí, vychádzajúcej z ich osobného poznania a vlastných skúseností. Východiskovým bodom sú tu aktuálne skúsenosti žiaka, predbežné vedomosti a pojmy a záujmy rozvíjané podľa jeho reálnych možností tak, aby sa dosiahol pevný základ pre jeho budúci akademický a sociálny úspech. Program je založený na princípe postupu od známeho k neznámemu pri nadobúdaní skúseností z pozorovania a zažitia aktivít a udalostí, ktoré sú spojené so životom dieťaťa a s jeho bezprostredným kultúrnym a prírodným prostredím.

V tomto veku je pre deti dôležité získať vlastnými aktivitami bohaté skúsenosti a zážitky z hroveho a učebného prostredia rovesníkov. Osobne významné je aj poskytovanie možností rozvíjať si potrebu vyjadrovať sa a realizovať sa prostredníctvom slov, pohybov, piesní a obrazov, čo je významný základ pre rozvoj gramotnosti. Priateľská a ústretová klíma podnecuje žiakov

k činnostiam poznávania, konania, hodnotenia a dorozumievania sa i porozumenia si, ktoré podporujú účastnícke učenie sa a celostný rozvoj ich osobnosti.

Program primárneho vzdelávania pripravuje žiakov na samostatnú prácu i na prácu v skupine.

Práca v primárnej triede je organizovaná tematicky s prirodzeným začlenením integrovaných predmetových prvkov, čím sa vytvára základ pre nižšie sekundárne vzdelávanie – 2. stupeň ZŠ.

Súčasťou cieľového programu je aj včasná korekcia prípadných znevýhodnení a rozpoznanie a podchytenie špecifických potrieb, záujmov a schopností, vrátane nadania a talentu žiakov. Dôležité je podchytenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

1. Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania v primárnom vzdelávaní

Ciele výchovy a vzdelávania predstavujú spoločný základ pre konkretizované predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém, ktoré sa majú vzdelávaním naplniť. Na 1. stupni sa vyvážené venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov.

Uvedené hľadisko sa premieta do všeobecných cieľov vzdelávania:

- vytvárať u žiakov základy gramotností prostredníctvom rozvíjania kľúčových kompetencií;
- poskytovať každému žiakovi mnohostranné možnosti na vlastné objavovanie a skúmanie najbližšieho sociálneho, prírodného a kultúrneho prostredia;
- viesť žiakov k poznávaniu a postupnému využívaniu svojich individuálnych predpokladov a efektívnych spôsobov vlastného učenia sa;
- rozvíjať kognitívne schopnosti žiakov aktívnym riešením problémov samostatne aj v skupinách a vytvoriť tak u nich základy pre tvorivé a kritické myslenie;
- rozvíjať sociálne kompetencie a podporovať prosociálne správanie žiakov;
- viesť žiakov k zodpovednému aktívnemu prístupu k ochrane a upevňovaniu svojho zdravia;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

2. Primárny stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie žiak získa úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre prvý stupeň základnej školy, žiak s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka základnej školy. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

3. Profil absolventa

Absolvent primárneho vzdelávania má osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovednej, kultúrnej a mediálnej gramotnosti, ktoré sa budú postupne rozvíjať v rámci nižšieho stredného stupňa vzdelávania.

Na veku primeranej úrovni disponuje nasledujúcimi **kľúčovými kompetenciami**:

- pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa;
- vyjadruje sa súvisle písomnou aj ústnou formou, v materinskom, štátnom jazyku;
- rozumie najzákladnejším slovným spojeniam v anglickom jazyku a dokáže ich používať;
- využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách;
- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií;

- získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami;
- dokáže aplikovať osvojené prírodovedné a spoločenskovedné poznatky vo svojej činnosti, v starostlivosti o seba a druhých;
- rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností;
- váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať;
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám;
- má vzťah ku kultúrno-historickému dedičstvu, ľudovým tradíciám a umeniu, s ktorými sa stretáva vo svojom živote;
- dokáže byť tolerantný, snaží sa pochopiť druhého, pozná a toleruje jeho kultúru, tradície, spôsob života;
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

K rozvoju kompetencií prispieva celý vzdelávací obsah, organizačné formy a metódy výučby, podnetné sociálno-emočné prostredie školy, rôzne aktivity uskutočňované v škole, ale aj v mimovyučovacej a mimoškolskej činnosti.

4. Prierezové témy a ich začlenenie

Prierezové témy sa prelínajú vzdelávacími oblasťami. Odrážajú aktuálne problémy súčasnosti, sú určitým návodom na ich prevenciu a riešenie, ale zároveň slúžia aj na prehĺbenie základného učiva, zdôraznenie aplikačného charakteru, majú prispieť k tomu, aby si žiaci rozšírili rozhľad, osvojili si určité postoje, hodnoty, rozhodovanie. Prepájajú rôzne oblasti základného učiva, prispievajú ku komplexnosti vzdelávania žiakov a pozitívne ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov.

Prierezové témy sa v našom programe primárneho vzdelávania vyučujú v rámci jednotlivých učebných predmetov ako integrovaná súčasť vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania. Sú uvedené v učebných osnovách jednotlivých predmetov. Ciele dopravnej výchovy budeme plniť aj formou projektového dňa.

Osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja osobnosť a ľudský potenciál žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Má nadpredmetový charakter, prelína sa celým vzdelávaním. Umožňuje žiakom rozmýšľať o sebe, o svojom živote, vzťahoch s ľuďmi a smerovaní budúcnosti. Vedie ich k uplatňovaniu svojich práv a tiež k rešpektovaniu názorov, potrieb a práv ostatných. Usmerňuje ich v tom, ako chrániť svoje zdravie a odolávať rizikám. Pri správnom uplatňovaní významne prispieva k pozitívnej sociálnej klíme školy a dobrým vzťahom medzi pedagógmi a žiakmi.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- porozumel sebe a iným;
- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií;
- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej;
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote.

Realizujeme ich prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, hier, modelových situácií, diskusií, zoznamovacích aktivít najmä v predmetoch *etická a náboženská výchova*.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu pripravuje žiakov na zodpovedné medziľudské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma Výchova k manželstvu a rodičovstvu je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii tém vychádzame zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup pedagóga.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti medziľudských vzťahov;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom každodennom živote.

Enviromentálna výchova rozvíja osobnosť žiaka tak, aby nadobudol schopnosť vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, uvedomoval si dôležitosť vnímania životného prostredia a jeho ohrozenia na celom svete. Umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými a vhodnými činnosťami – chrániť rastliny, mať kladný vzťah k domácim zvieratám a pod.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- osvojil základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;
- rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody;
- rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia;
- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia;
- podieľal sa aktívne na zveľaďovaní životného prostredia školy a jej okolia;
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskomnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie.

Už v 1. triede sa deti oboznamujú so separovaním odpadu, učia sa ho triediť. Starajú sa o kvety, úpravu tried, chodieb a areálu školy. Spoznávajú svoje životné prostredie, rastliny a živočíchy žijúce v blízkom okolí, pestujú si k nim kladný vzťah a učia sa ich chrániť. Témy sa prelínajú *tiežvšetkými predmetmi, najmä predmetmi vzdelávacej oblasti človek a príroda, človek a spoločnosť, človek a svet práce – prvouka v 1.a 2. ročníku, vlastiveda od 3. ročníka, pracovné vyučovanie vo 4. ročníku.*

Mediálna výchova poskytuje základy mediálnej gramotnosti žiakov a postupne zvyšuje úroveň schopností kriticky prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov. Dáva žiakom príležitosť a priestor na základnú orientáciu v mediálnom svete, osvojenie si stratégií zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, ako aj osvojenie si kritického a bezpečného prístupu pri ich využívaní na veku primeranej úrovni, pričom vychádzame z bezprostredných skúseností žiakov s médiami a vytvárame pre žiakov príležitosti na ich spracovanie.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov;
- nadobudol základy zručností potrebných na využívanie médií.

Zaraďujeme ju priebežne do *slovenského jazyka, etickej a náboženskej výchovy, od 2. ročníka aj do informatiky a informatickej výchovy*, pričom využívame rôzne voľne dostupné portály, napr. www.ovce.sk.

Multikultúrna výchova reaguje na multikultúrny charakter slovenskej spoločnosti, ktorý sa spája s rizikami predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie. Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií učíme žiakov rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať. Využívame také didaktické postupy a metódy, ktoré neučia stierať medzikultúrne rozdiely, ale pochopiť ich a akceptovať, ako aj rešpektovať ľudské práva.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

Je zaradená do obsahu učebných predmetov *slovenský jazyk, výtvarná, hudobná, etická a náboženská výchova, a od 3. ročníka aj do vlastivedy a informatickej výchovy*.

Regionálna výchova a ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou *Multikultúrna výchova*, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Poznanie svojho regiónu, jeho kultúrneho a prírodného bohatstva prispieva k formovaniu kultúrnej identity a postupnému rozvíjaniu historického vedomia žiakov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Je zaradená do obsahu *prvouky, prírodovedy, vlastivedy, slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej výchovy, hudobnej výchovy a etickej výchovy*. Pri plnení jej cieľov využívame rôzne projekty, exkurzie, tematické vychádzky v obci a v jej blízkom okolí.

Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke – zámerom je pripraviť žiakov na bezpečný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- pochopil funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi na veku primeranej úrovni;
- osvojil si zásady, nadobudol spôsobilosti a praktické zručnosti bezpečného pohybu v cestnej premávke (chôdza, jazda na bicykli...);
- pochopil význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládol základné úlohy údržby bicykla;
- uvedomil si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Výučba sa uskutočňuje najmä v rámci predmetov *prvouka a vlastiveda* a prostredníctvom *projektového dňa pre všetkých žiakov 1. stupňa*.

Ochrana života a zdravia – zámerom je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov, zručností v sebaochrane, poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Na veku primeranej úrovni integrujeme postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na zdravý životný štýl a ochranu života a zdravia v mimoriadnych a nepredvídateľných situáciách.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznal nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci;
- osvojil si základné činnosti súvisiace s pohybom a pobytom v prírode;
- rozvíjal svoju telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť v prírodných podmienkach.

Realizuje prostredníctvom vyučovacích predmetov *telesná a športová výchova, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, výtvarná výchova*, ako aj formou *didaktických hier*, ktoré uskutočňujeme v každom ročníku 1. stupňa raz ročne v trvaní 4 hodín a slúžia na praktické osvojenie si učiva.

ISCED II

1. Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania v nižšom strednom vzdelávaní

Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania predstavujú spoločný základ pre konkretizované predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém, ktoré sa majú výchovou a vzdelávaním naplniť.

Vo vzdelávaní na druhom stupni základnej školy je potrebné najmä:

- rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie;
- umožňovať každému žiakovi² v rámci výučby nadobúdanie kompetencií vlastnou činnosťou a aktivitami zameranými aj na objavovanie a vytváranie nových významov;
- motivovať žiakov k zodpovednosti a záujmu o vlastné vzdelávacie výsledky prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do procesu vzdelávania;
- viesť žiakov k využívaniu efektívnych stratégií učenia sa (učiť sa učiť);
- poskytovať každému žiakovi príležitosť objaviť a rozvinúť svoje schopnosti v súlade s reálnymi možnosťami, aby tak získal podklad pre optimálne rozhodnutie o svojom ďalšom vzdelávaní;
- sprostredkovať dostatok príležitostí na osobnostný rozvoj každého žiaka;
- rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

2. Nižší stredný stupeň vzdelávania

Nižšie stredné vzdelanie žiak získa úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre druhý stupeň základnej školy. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou, ktoré je podmienkou pre ďalšie vzdelávanie na vyššom stupni.

3. Profil absolventa

Profil absolventa sa odvíja od kompetencií, ktoré žiak získal v procese vzdelávania a sebavzdelávania v rámci nižšieho stredného stupňa vzdelávania a iných rozvíjajúcich aktivít.

Absolvent nižšieho stredného vzdelávania disponuje nasledujúcimi základnými kompetenciami, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov a špecifických cieľov prierezových tém na tomto stupni vzdelávania:

- pozná a uplatňuje efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov;
- vyjadruje sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou;
- využíva cudzí jazyk na úrovni používateľa základov jazyka;
- používa matematické postupy a vedomosti pri riešení praktických problémov, je schopný aplikovať osvojené matematické modely logického a priestorového myslenia;
- používa informačné a komunikačné technológie pre potreby učenia sa a pre svoj život;
- vyhľadá a využije viaceré informácie a možnosti pri plánovaní úloh a riešení problémov s uplatnením zásad kritického myslenia;
- dokáže aplikovať osvojené poznatky a metódy prírodných vied vo svojom živote;
- uplatňuje osvojené základy pre efektívnu spoluprácu a komunikáciu v skupine;
- posúdi svoje silné a slabé stránky s ohľadom na svoje ďalšie vzdelávanie a budúce profesijné záujmy;
- chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňuje základné princípy zdravého životného štýlu v každodennom živote;
- uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva a umenia vo svojom živote a živote celej spoločnosti;
- prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti;
- pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných;
- má predpoklady stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte.

Získané kompetencie žiaka menia svoju kvalitu, rozvíjajú sa v priebehu jeho ďalšieho vzdelávania.

4. Prierezové témy a ich začlenenie

Rýchlo sa meníaca realita súčasnej globalizovanej spoločnosti s novými technológiami a sociálnymi zmenami ovplyvňuje postoje, hodnotový systém žiakov a ich konanie. Táto skutočnosť sa musí odraziť aj vo vzdelávaní. Vhodným prostriedkom na to sú prierezové témy, ktoré sa svojím obsahom a výchovným zameraním premietajú do vymedzených vzdelávacích oblastí, dopĺňajú ich, prepájajú ich obsah s aktuálnym dianím v spoločnosti, s každodennou žitou skúsenosťou žiaka a konkrétnej triedy. V tomto zmysle prierezové témy priaznivo ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania funkčných kompetencií žiakov. Na 2. stupni prierezové témy realizujeme ako integrálnu súčasť učebného obsahu predmetov a formou projektových dní a kurzov.

Osobnostný a sociálny rozvoj - hlavným cieľom tejto prierezovej témy je rozvíjať osobnosť žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt. Prostredníctvom nej zároveň s vedomostným rozvojom žiakov cielene rozvíjame aj ich osobné a sociálne kompetencie. Umožňujeme žiakom rozmýšľať o sebe, o svojom aktuálnom živote, vzťahoch s ľuďmi a smerovaní v budúcnosti. Viedieme ich k uplatňovaniu svojich práv a tiež k rešpektovaniu názorov, potrieb a práv ostatných. Usmerňujeme ich v tom, ako chrániť svoje zdravie a odolávať rizikám. Jej správnym uplatňovaním významne prispievame k pozitívnej sociálnej klíme školy, dobrým vzťahom medzi žiakmi a medzi učiteľmi a žiakmi.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- porozumel sebe a iným;
- optimálne usmerňoval vlastné správanie;
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce;

- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce;
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií;
- rešpektoval rôzne typy ľudí a ich názory a prístupy k riešeniu problémov.

Plnenie cieľov tejto prierezovej témy podporuje v našej škole prevenciu agresivity, šikanovania. Realizujeme ju prostredníctvom vhodných cvičení a diskusií *na etickej a náboženskej výchove, na triednických hodinách*. Žiakom piateho ročníka pripravíme na začiatku školského roka *celodenný kurz na odbúranie stresu a riešenie záťažových situácií*. Kurz zabezpečujú triedni učitelia v spolupráci s výchovnou poradkyňou.

Všetky ročníkové výstupy sú realizované tak, aby sa žiaci rozvíjali vo svojich prezentačných schopnostiach. Žiaci ôsmeho ročníka sa prezentujú v oblasti fyziky alebo chémie vypracovaním projektu. Cieľom je, aby absolvent dokázal prezentovať sám seba a výsledky svojej práce na verejnosti, používal odborný jazyk, zrozumiteľne komunikoval.

Táto prierezová téma je spojená aj s výrobou *Ročenky triedy* v rámci mediálnej výchovy v 5. ročníku a s tematickým *Dňom histórie regiónu pre žiakov 6. ročníka (iŠkVP) a žiakov 7. ročníka (ŠkVP)*, počas ktorého žiaci prezentujú poznanie histórie a zvykov nášho regiónu žiakom štvrtého ročníka.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu– príprava na zodpovedné partnerské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii témy vychádzame zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia. Podmienkou je taktný a citlivý prístup učiteľa. Podľa možností využívame aj pomoc alebo služby relevantných odborníkov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- osvojil základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti partnerských vzťahov, manželstva a rodičovstva;
- osvojil zásady bezpečného správania a porozumel rizikám v oblasti sexuality;
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom každodennom živote.

Prierezovú tému realizujeme prostredníctvom vhodných cvičení a diskusií *na etickej a náboženskej výchove, na triednických hodinách, na hodinách biológie*.

Environmentálna výchova– prierezová téma, ktorá umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia dôležitého pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vedíme žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia, kde sú prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval základné pravidlá pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;
- rozpoznal a vyhodnotil zmeny v prírode a vo svojom okolí;
- poznal možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu životného prostredia, podieľal sa na aktivitách školy smerujúcich k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia školy a jej širšieho okolia;
- získal informácie o zásahoch človeka do životného prostredia a vyhodnotil ich dôsledky v lokálnych a globálnych súvislostiach;
- rozlišoval technológie a výrobky šetrné k životnému prostrediu;

- šetrne sa správal k prírodným zdrojom;
- aktívne sa podieľal na eliminácii znečistenia životného prostredia.

Je súčasťou vyučovania prírodovedných predmetov, hlavne *biológie*, *svet práce a technika*. V každej triede žiaci separujú odpad, starajú sa o kvety. Žiaci sa starajú o rastliny a dreviny v školskom areáli. Realizujeme projektový deň *Vyčistíme si obec* a žiaci 8. ročníka si *Zasadia svoj vlastný les*, zapájame sa do aktivít *Stromu života – Ekohliadky*.

Mediálna výchova- hlavným cieľom prierezovej témy je rozvoj a postupné zvyšovanie úrovne mediálnej gramotnosti žiakov, čo znamená zvyšovanie schopnosti kriticky prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov a zmysluplne využívať médiá. Žiakov na primeranej úrovni vedieme k postupnému osvojovaniu stratégie bezpečného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií. Dôraz kladieme na rozvíjanie kritického myslenia; spoločným skúmaním, analyzovaním a samostatným premýšľaním, pričom vychádzame z konkrétnej reality žiakov v triede.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- nadobudol základné technické zručnosti potrebné pre používanie médií a médiá využíval zmysluplne;
- pochopil a rozlíšil pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- získal kritický odstup od mediálnych produktov a ich obsahov a rozpoznal mediálne spracovanú realitu;
- osvojil si zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a vytváranie vlastných mediálnych produktov.

Priebežne je zaradená do predmetu *slovenský jazyk, informatika a etická výchova*. Realizujeme ju aj prostredníctvom vydávania školského časopisu *Círn*. Žiaci na konci piateho ročníka vypracujú *Ročenku triedy*, obsahujúcu práce každého žiaka, upravujú ju, vytlačia a zviažu, prípadne upravujú do prezentácie. V ôsmom ročníku si žiaci v rámci nového predmetu *Tvorivé písanie* pripravujú *Zborník obsahujúci vlastnú tvorbu ako prílohu školského časopisu Círn*.

Multikultúrna výchova – pripravuje žiakov na aktuálnu realitu celosvetovej globálnej spoločnosti a na multikultúrny charakter slovenskej spoločnosti, ktorá so sebou prináša riziká predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie. Žiaci sú každodenne vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a dostávajú sa do kontaktu s príslušníkmi rôznych kultúr. Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií sa žiaci naučia rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a s ich príslušníkmi dokážu konštruktívne komunikovať a spolupracovať. Pri realizácii tejto témy využívame také didaktické postupy a metódy, ktoré žiakov neučia stierať medzikultúrne rozdiely, ale pochopiť ich, akceptovať ich a tiež rešpektovať ľudské práva. S touto témou úzko súvisí **regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra**, ktorá sa vo svojom obsahu ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Poznanie tradícií je základom kultúrnej identity. Spoznávaním svojho regiónu, jeho kultúrneho a prírodného bohatstva sa prispieva k formovaniu historického vedomia žiakov.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti;
- spoznal rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí;
- mal možnosť spoznať naše kultúrne dedičstvo a rozvíjal tak svoju kultúrnu identitu.

Je zaradená do obsahu vzdelávania v predmetoch *dejepis*, *občianska výchova*, *etická výchova*, *hudobná a výtvarná výchova*. Jej cieľom je poznávanie iných kultúr, rozvoj ich akceptácie a spolupráce. Podporujeme ju aj medzinárodnými aktivitami – družbou so školou v Karvinej, dopisovaním si so žiakmi iných krajín. Ciele regionálnej výchovy plníme zavedením voliteľného

predmetu – *regionálna výchova* v šiestom ročníku, pričom svoje poznatky žiaci prezentujú na ročníkovom výstupe *Deň histórie regiónu* žiakom štvrtého ročníka.

Ochrana života a zdravia sa na druhom stupni realizuje v rámci vyučovacích predmetov telesná a športová výchova, biológia, ako aj samostatných organizačných foriem vyučovania – účelových cvičení. Účelové cvičenia realizujeme 2 razy do roka v trvaní 5 hodín, spravidla v septembri a v júni. Zámerom tejto prierezovej témy je nasmerovať žiakov k ochrane svojho zdravia a života a tiež zdravia a života iných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov, zručností v sebaochrane, poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života.

Ochrana života a zdravia integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na zdravý životný štýl a ochranu života a zdravia v mimoriadnych a nepredvídaných situáciách.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznať nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane;
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel poskytnúť predlekársku prvú pomoc;
- mal možnosť cieľavedome rozvíjať svoju telesnú zdatnosť a odolnosť organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách;
- orientoval sa pri pohybe a pobyte v prírode.

V rámci tejto prierezovej témy realizujeme:

- *dopravnú výchovu* formou jednodňového kurzu na konci školského roka, ktorí absolvujú žiaci piateho ročníka aj za účelom prevencie pred obdobím prázdnin,
- *zdravotnú prípravu* formou jednodňového kurzu pre účelovým cvičením v júni pre žiakov 6. ročníka ako *Deň teoretickej zdravotnej prípravy*, s cieľom, aby každý žiak vedel poskytnúť predlekársku 1. pomoc

V. Školský učebný plán

VI. Učebné osnovy

Učebné osnovy pre každý predmet majú nasledovnú štruktúru:

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu
2. Ciele vyučovacieho predmetu
3. Obsah vyučovacieho predmetu
4. Kľúčové kompetencie
5. Prierezové témy
6. Stratégie
7. Učebné zdroje
8. Hodnotenie predmetu

Zpracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti

do Školského vzdelávacieho programu v Základnej škole vo Valaskej

Problematika finančnej gramotnosti realizovaná na 1. stupni je spracovaná samostatne a tvorí prílohu ŠkVP.

Problematicu finančnej gramotnosti budeme realizovať v našom ŠkVP na 2. stupni nasledovne:

- a) začlenením do predmetov matematika, informatika, slovenský jazyk, fyzika, geografia, etická výchova a občianska náuka na 2.stupni
- b) formou kurzu finančná gramotnosť v 7.ročníku

Zpracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti pre 2.stupeň ZŠ

5.ročník:

Slovenský jazyk -Email, Plagát, Inzerát, Reklama

Matematika - Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 10 000, Počtové výkony s prirodzenými a desatinnými číslami, Pravdepodobnosť, Štatistika, Grafické znázorňovanie závislostí

Informatika - Informácie okolo nás(prezentácie)

6.ročník:

Matematika - Počtové výkony s prirodzenými a desatinnými číslami, Pravdepodobnosť, Štatistika, Grafické znázorňovanie závislostí

Informatika - Informácie okolo nás(prezentácie)

Etická výchova - Pozitívne vzory v každodennom živote

7.ročník:

Slovenský jazyk - Diskusia

Matematika - Percentá(jednoduché úročenie), Pravdepodobnosť, Štatistika, Grafické znázorňovanie závislostí

Informatika - Informácie okolo nás(prezentácie), Komunikácia prostredníctvom IKT(vyhľadávanie informácií)

Fyzika - Iné zdroje energie

Občianska náuka - Štát, Štátne občianstva

8.ročník:

Matematika - Pravdepodobnosť, Štatistika, Grafické znázorňovanie závislostí

Informatika - Informácie okolo nás(prezentácie),Informačná spoločnosť (počítačová kriminalita, autorské práva)

Občianska náuka - Štát a právo, Trestné právo

Etická výchova - Ekonomické hodnoty a etika, Pozitívne vzory v každodennom živote

9.ročník:

Slovenský jazyk - Úradný list

Matematika - Pravdepodobnosť, Štatistika, Grafické znázorňovanie závislostí

Informatika- Informácie okolo nás(prezentácie),Informačná spoločnosť (počítačová kriminalita, autorské práva)

Geografia - Slovensko(bohatstvo, chudoba, rozdiely medzi regiónmi, enviromentálne problémy)

Občianska náuka - Trestné právo, Ekonomický život v spoločnosti

Etická výchova - Masmediálne vplyvy

Metódy a formy práce

Vyučovanie finančnej gramotnosti má svoje špecifiká a odlišnosti. Práve preto tu môžeme uplatňovať najrôznejšie inovatívne metódy vyučovania, ktoré ocenia nielen žiaci, ale i učitelia. Metódy sami osebe sú použiteľné i pre iné predmety. Je potrebné však počítať s tým, že vyžadujú dlhšiu a väčšiu prípravu. Niektoré dokonca vyžadujú skúsenosti a umenie improvizácie. Odmenou za prácu navyše však bude väčšia radosť z učenia, jednoduchšie zapamätávanie si, zvýšená interaktivita na hodinách a praktické precvičenie preberaného učiva.

Pre **metódy vyučovania** by malo vo všeobecnosti platiť:

- ✓ **Názornosť.** Poskytované informácie by mali byť názorné, dobre viditeľné a mali by sa opierať o vedomosti žiakov. To platí pre písanie na tabuľu, pre vytváranie prezentácií, výučbových schém a podobne.
- ✓ **Jednoduchosť.** Jednotlivé témy by mali nadväzovať na znalosti, resp. skúsenosti žiakov. Pojmy používané vo vyučovaní by mali žiaci poznať a mali by rozumieť ich významu.
- ✓ **Aktivita žiakov.** Žiaci by mali na hodinách sami aktívne vystupovať, skúšať si uvádzané situácie, diskutovať a podobne.
- ✓ **Tempo hodiny.** Hodina by mala byť dynamická, ale s ohľadom na porozumenie preberaných súvislostí. To platí ako pre celú triedu, tak i pre jednotlivcov.
- ✓ **Zmysluplnosť.** Žiaci by mali vidieť zmysel v tom, čo sa učia. Mali by si uvedomovať, prečo je finančná gramotnosť dôležitá.
- ✓ **Využitelnosť.** Využitelnosť sa týka najmä informácií, ktoré žiaci v rámci finančnej gramotnosti získavajú. Tieto informácie by mali byť prakticky využiteľné, čo súčasne vedie k lepšiemu zapamätaniu.
- ✓ **Dôležitosť.** Nie všetky informácie sú pre žiakov dôležité. Preto by sa mali naučiť rozpoznať, ktoré informácie by si vo vlastnom záujme mali osvojiť.

Finančné vzdelávanie je orientované na rozvíjanie zručností pre uplatnenie v živote, a preto by malo byť s každodenným životom úzko previazané. Je vhodné pripraviť také aktivity, ktoré umožňujú relatívne autentický zážitok finančnej situácie

a ktoré vedú k osvojeniu stratégií zodpovedného rozhodovania. Na tento účel odporúčame najmä heuristickú metódu, resp. metódu riešenia problémov a situačné metódy.

- ✓ **Heuristická metóda** býva často charakterizovaná ako metóda učenia objavovaním. Žiakom sa nepredkladajú hotové fakty alebo výsledky, ale sú podnecovaní, aby sami hľadali riešenia.
- ✓ **Situačné metódy** majú veľmi blízko k životnej realite. Ich podstatou je riešenie istej problémovej situácie, ktorá je zrkadlom skutočnej udalosti. Žiaci potom používajú svoje vedomosti a zručnosti, pracujú s informačnými zdrojmi, ale zohľadňujú aj svoje skúsenosti, názory a postoje. Spoločne diskutujú o možných riešeniach, hľadajú ich výhody a nevýhody a rozhodujú sa, ktoré riešenie je za daných podmienok najlepšie. Dôležitá je podpora žiackeho objavovania a samostatného riešenia problémových situácií. Dávať žiakom kreatívne problémové otázky a úlohy, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú. Napr. Porovnať tri ponuky telefónnych programov vhodných pre žiakov. Vybrať najvýhodnejšiu ponuku a svoj výber zdôvodniť.
- ✓ **Nepredkladať žiakom k osvojeniu hotové riešenia**, podporovať aktívne objavovanie efektívnych stratégií. Napr. Žiakom predložiť nevyrovnaný rodinný rozpočet. Úlohou je nájsť problém a predložiť niekoľko možností riešenia.
- ✓ **Viesť žiakov k poznaniu, že každý problém má viacero možných riešení**, ktoré sú ovplyvnené okolnosťami konkrétnej situácie, napr. finančnou situáciou celej rodiny, zamestnaním.
- ✓ **Postaviť finančné vzdelávanie na zručnostiach potrebných pre praktický život**. Zamerať sa na finančné situácie spojené schodom domácnosti, napr. rodinný rozpočet, plánovanie dovolenky, plánovanie štúdia detí, poistenie auta. Pracovať s príkladmi, ktoré sú blízke bežnému životu žiakov.
- ✓ **Presunúť vyučovanie zo školských lavíc do reálneho prostredia**, napr. do banky, do zmenárne, do obchodu, kde je možné porovnávať ceny rôznych balení výrobkov alebo výhodnosť nákupu, príp. marketingové triky.
- ✓ **Predkladať žiakom také problémy**, ktoré vyžadujú **uplatnenie vedomostí, zručností a schopností z viacerých predmetov**. V reálnom živote sa tiež veci nedejú izolovane, napr. nakupovanie nie je len o matematike, ale premietajú sa doň aj psychologické, sociálne a právne aspekty.

Vyučovať finančnú gramotnosť prostredníctvom IKT

- ✓ Využívať vo výučbe počítače, mobilné telefóny, interaktívne tabule, tablety.
- ✓ Neobmedzovať sa na individuálnu prácu, IKT je možné efektívne využívať i pri skupinovej práci.
- ✓ Viesť žiakov k využívaniu on-line finančných kalkulačiek
- ✓ Zoznámiť žiakov s možnosťami i rizikami on-line finančných kalkulačiek.
- ✓ Pripraviť pre žiakov úlohy, pri ktorých musia využiť on-line finančné kalkulačky (napr. prepočet kurzu pri výmene peňazí, výpočet výšky čistej mzdy, výpočet výšky splátky pri úvere).
- ✓ Skúsiť so žiakmi porovnávať spracovanie úlohy a jej výsledky pomocou tradičných výpočtov a prostredníctvom on-line finančných kalkulačiek.

- ✓ Inscenačné metódy založené na simulácii a hraní rolí sú jednou z možností, ako žiakov vtiahnuť do finančnej problematiky. Je možné tak rozvíjať finančné stratégie, ale zároveň nepracovať s citlivými údajmi. Aj z tohto dôvodu majú tieto metódy vo finančnom vzdelávaní široké uplatnenie. Umožňujú hlbšie porozumenie vzdelávaciemu obsahu, ale sú vhodné najmä pre rozvoj sociálnych zručností, kedy sa žiaci učia rozhodovať. Žiaci sa správajú tak, ako to vyžaduje ich rola, vcitujú sa do situácie. Hrať rolu v prevažnej miere dospelých je pre žiakov motivujúce a zábavné. Tým, že žiaci predstierajú inú osobu, môžu problém preskúmať z iného uhla pohľadu. Inscenačné metódy sú vhodné aj pre nácvik asertívnej komunikácie.
- ✓ Pokročilú úroveň simulácie predstavujú fiktívne firmy, ktoré spolu obchodujú podľa bežných pravidiel, ale používajú fiktívne peniaze.
- ✓ Pre viaceré témy finančnej gramotnosti sú veľmi vhodné **diskusie a diskusné hry**. Žiaci môžu byť rozdelení i na skupiny obhajujúce určitý názor či postoj alebo môže ísť o diskusiu žiakov a učiteľa. Žiaci by sa mali na diskusiu vopred pripraviť, nájsť si argumenty a podklady pre svoje tvrdenia. Diskusné hry precvičujú schopnosť komunikácie, vyjednávania a dosahovania súhlasu, formulácie názoru a pocitu, načúvania, vcitovania sa. Slúžia aj k ujasňovaniu a formovaniu hodnôt a postojov, zamysleniu sa nad novými problémami. Na dosiahnutie týchto cieľov však nestačí predložiť zaujímavú tému a nechať skupinu, aby ju neorganizovane riešila. Je potrebné stanoviť pravidlá diskusie a kontrolovať ich dodržiavanie.

Odporúčame do vyučovania zaradiť ďalšie metódy:

- ✓ Brainstorming predstavuje skupinovú techniku zameranú na získanie čo najväčšieho množstva nápadov na danú tému. Je založená na skupinovom výkone. Princíp spočíva v tom, že členovia skupiny sú schopní vyprodukovať oveľa viac nápadov, ako by vymysleli jednotlivci. Pri brainstormingu je nutné dodržiavať pravidlá, najmä to, že zverejnené nápady nebudú nikým komentované ani hodnotené.
- ✓ Myšlienková (mentálna) mapa predstavuje graficky usporiadaný text (prípadne doplnený obrázkami) s vyznačenými súvislosťami. Využíva sa na zapamätanie, na učenie, na grafické zobrazenie alebo na riešenie problémov. Zvyčajne sa začína hlavným námetom uprostred papiera (tabule) a kreatívnym využitím rôznych obrázkov, kódov, symbolov i farieb je vytvorená myšlienková (mentálna mapa).
- ✓ Doplnovačky, osemsmerovky tvoria metodický základ, ktorý je jednoduchý a časovo nenáročný. Ide o rýchle cvičenia, pomocou ktorých si žiaci zopakujú to podstatné z preberanej látky. Niekedy môžu slúžiť aj ko motivácia.

Učebnú metódu zvolí vyučujúci v závislosti od preberaného učiva. Pri niektorých témach je vhodnejší tradičný frontálny výklad spojený so záverečným zopakovaním, pri iných aktivizujúce metódy. Didaktické hry predstavujú ďalšiu možnosť, ako v praxi realizovať alebo spestriť finančné vzdelávanie. Medzi didaktické hry môžeme zaradiť aj klasické skupinové hry alebo strategické hry, ktoré sú spracované ako doskové hry, prípadne počítačové aplikácie. Môžu plniť funkciu motivačnú i upevňovaciu.